

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับเสรีภาพของมนุษย์เป็นแนวคิดทางปรัชญาเริ่มต้นจากความคิด ความสงสัยของมนุษย์ และพยายามหาคำตอบจากแนวทางที่มีการอธิบายปัญหาเชิงอภิปรัชญา นำสู่แนวทางการอธิบายว่ามนุษย์คืออะไร แท้ที่จริงแล้วมนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกและกำหนดตำนานของตนเองจริงหรือไม่ เพราะว่าในบางครั้งมนุษย์มีความรู้สึกว่ามีอำนาจที่จะเลือกทำอะไรก็ได้ที่ต้องการแต่อย่างไรก็ตามบางครั้งมนุษย์ก็รู้สึกว่าตัวเองต้องอยู่ใต้อำนาจของสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นอดีตหรือสังคมที่อยู่หรือแม้แต่ภายใต้อำนาจของพระเจ้าก็เป็นได้

ในช่วงที่ปรัชญาอัตถิภาวนิยมกำลังเฟื่องฟูนั้น มีนักเขียนชาวฝรั่งเศสและมีแนวคิดตามแบบฉบับของตัวเองในเรื่องปรัชญาความไร้เหตุผล แต่คนทั่วไปมักจัดให้เขาเป็นนัก คิธอัตถิภาวนิยมด้วย แต่เจ้าตัวออกมาปฏิเสธอย่างแข็งขันว่าเขาไม่ใช่ นักคิดแนวอัตถิภาวนิยม เขาผู้นั้นคือ อัลแบร์ กามูส์ ผู้อ้างว่าตนเองไม่ใช่ นักปรัชญา ได้รังสรรค์ผลงานหลายชิ้นที่ให้แง่คิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิต เป็นการปลุกให้ผู้คนเกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับชีวิต ผ่านตัวละครในงานวรรณกรรมของเขาซึ่งมีทั้งนวนิยาย บทละคร เรื่องสั้น บทความและความเรียงเชิงปรัชญา

ความไร้เหตุผล ในความหมายของกามูส์หมายถึง “การเผชิญหน้าระหว่างความสงสัยของมนุษย์ที่ต้องการจะหาคำตอบกับโลกที่นิ่งเงียบ”^๑ กามูส์เห็นว่า ไม่ใช่ทั้งโลก และไม่ใช่ทั้งความคิดของมนุษย์ที่ไร้เหตุผล ความไร้เหตุผลเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ต้องการเข้าใจความไม่สามารถให้เหตุผลได้ของโลก เกิดขึ้นเมื่อความโหยหาในความสมบูรณ์และความเป็นเอกภาพของมนุษย์ เผชิญหน้ากับความไม่ไปไม่ได้ในการหาคำตอบจากโลกนี้

เมื่อตอนที่กามูส์เสนอมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผล เขาถูกโจมตีจากนักวิจารณ์ว่าเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ไม่มีทางออก ซึ่งกามูส์ได้โต้ตอบกลับไปว่าเขามองโลกในแง่ร้ายเมื่อคิดถึงสถานะที่เป็นจริงของมนุษย์ แต่เขามีความหวังอย่างยิ่งในตัวมนุษย์ นั้นหมายความว่า ในขณะที่เขาพยายาม

^๑ Albert Camus, *The Myth of Sisyphus and Other Essays*, translated by Justin O'Brien, (New York: Vintage Books, 1991), p. 28.

ชี้ให้เห็นความไร้เหตุผลของชีวิต อันเป็นเงื่อนไขในการดำรงชีวิตของคนทุกคน กามูสก็ไม่เคยหมดหวังหรือท้อแท้ เพราะเขามองเห็นลักษณะดีบางประการในตัวมนุษย์เอง เช่น การต่อต้านแข็งขันเมื่อถูกกดขี่ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเมื่อทุกข์ยาก

กามูสพรรณนาถึงนักปรัชญาหลายคนที่ยพยายามจะอธิบายความรู้สึกไร้เหตุผลนี้ว่าเป็นการกระทำการอัตวินิบาตรกรรมทางปรัชญา โดยการลู่ไปถึงข้อสรุปที่ขัดแย้งกับสภาวะที่ไร้เหตุผลของชีวิต ด้วยการละทิ้งเหตุผลหรือหันเข้าหาพระเจ้า กามูสเห็นว่า เราต้องยอมรับในความขัดแย้ง ยอมรับในเหตุผลและข้อจำกัดของมัน โดยปราศจากความหวังอย่างผิดๆ อย่างไรก็ดี สำหรับมนุษย์ ความรู้สึกในความไร้เหตุผลไม่อาจเป็นที่ยอมรับได้เลย มีทางเดียวคือการเผชิญหน้าอย่างถาวร ต้องกบฏต่อมันอย่างแน่วแน่ ครั้นเมื่อหมดความสนใจต่ออิสรภาพของมนุษย์ในความหมายเชิงอภิปรัชญา มนุษย์ก็เริ่มมีอิสรภาพในทางรูปธรรม เพราะไม่ถูกพันธนาการโดยการหวังในอนาคตที่ดีกว่า หรือหวังในนิรันดร์ภาพอีกต่อไป เมื่อไม่จำต้องไขว่คว้าหาเป้าหมายของชีวิตหรือสร้างความหมายของชีวิตแล้วเขาก็จะมีอิสรภาพเหนือกฎเกณฑ์ทั่วไป

กามูสได้อธิบายเรื่องมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในความเรียงเชิงปรัชญาเรื่องตำนานของซิซิฟัสไว้ว่า การที่ซิซิฟัสต้องกลิ้งหินขึ้นภูเขาไปถึงยอด แล้วเฝ้ามองก้อนหินนั้นตกลงมา จากนั้นต้องกลิ้งลงมากลิ้งหินขึ้นเขาไปใหม่ เป็นภารกิจที่ไม่มีวันสิ้นสุดนั้นเปรียบเสมือนมนุษย์เราที่อดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามเกี่ยวกับความหมายของการดำรงอยู่และจุดมุ่งหมายในชีวิตของตน แต่ไม่สามารถหาคำตอบได้ ซึ่งเหมือนก้อนหินที่ตกลงไปและต้องเข็นขึ้นมาใหม่ฉับใดฉับนั้น การยอมรับความไร้เหตุผลหมายถึงการยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่โลกยื่นให้ เมื่อปราศจากความหมายในชีวิต ก็ไม่มีตาชั่งแห่งค่านิยม สิ่งที่มีค่าไม่ใช่การมีชีวิตอยู่ที่ดีที่สุด แต่คือการได้ใช้ชีวิตเต็มที่ที่สุด ดังนั้น กามูสจึงลู่ไปถึงผลจากการเข้าใจอย่างถ่องแท้ในความไร้เหตุผล นั่นคือ อิสรภาพ

กามูสกล่าวว่าจริยธรรมไม่มีกฎเกณฑ์ เพราะมันตั้งอยู่บนฐานของอำนาจหรือการใช้เหตุผลที่ซับซ้อน ดังนั้น เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างเป็นที่รับได้ มันก็ไม่ใช่การปลดปล่อยหรือความปิติ ทว่ามันคือการรับรู้อย่างขมขื่นต่อความเป็นจริงเท่านั้น

ในงานเขียนเรื่องความเรียงเชิงปรัชญาเรื่องตำนานของซิซิฟัส ผู้วิจักษณ์พบว่าการที่กามูสกล่าวว่า “มีปัญหาคำคัญอย่างแท้จริงเพียงปัญหาเดียว และนั่นคือการฆ่าตัวตาย การตัดสินใจว่าชีวิตมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าที่จะดำเนินต่อไปเท่ากับเป็นการตอบคำถามพื้นฐานของปรัชญา”^๒ นั้น เป็นคำถามที่สอดคล้องกับการแสวงหาความหมายของชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมีการถกเถียงกันมาเป็นเวลานาน

^๒ Ibid., p. 3.

กามูสกล่าวถึงสภาพของมนุษย์ในปัจจุบันว่า “มนุษย์ปัจจุบันกำลังเห็นว่าตนเกิดมาเพื่อมีทุกข์และตายในที่สุด บางคนจึงยึดเอาการฆ่าตัวตายเป็นทางออก กามูสไม่เห็นด้วยกับทางออกนี้ กามูสคิดว่าในชั่วชีวิตคนเรามีความหมายได้ กามูสอยากจะทำให้ชีวิตของมนุษย์กลับมีความหมายเสียใหม่”^๓ กามูสได้เขียนความเรียงเชิงปรัชญาเรื่องตำนานของซิซิฟัส เพื่อสะท้อนตำนานกรีกที่กล่าวถึงภารกิจของซิซิฟัสผู้ผลักหินในชีวิตจริงรวมถึงการค้นหาความหมายของชีวิตและเสรีภาพในชีวิต

สาระสำคัญที่กามูสต้องการจะนำเสนอคือการสะท้อนชีวิตอันยากแค้น และความลำบากของผู้คนในช่วงสงคราม เขาต้องการจะสื่อว่าชีวิตไม่ใช่สิ่งสวยงามและสมบูรณ์ ชีวิตของมนุษย์เต็มไปด้วยความทุกข์และความล้มเหลว และที่ไร้เหตุผลที่สุด ชีวิตของทุกคนต้องพบกับจุดจบคือความตายอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ทั้งๆ ที่รู้ว่าชีวิตเป็นเช่นนี้ การมีอยู่อย่างแท้จริงของมนุษย์คือการยอมรับความจริงว่าแท้จริงแล้ว ชีวิตนี้ไร้เหตุผล การยอมรับดังกล่าวเป็นการยอมรับที่กล้าหาญ ท่าที่ดังกล่าวนำมาซึ่งความพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ โดยใช้เสรีภาพให้เต็มที่

มโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของกามูส มีปรากฏในนวนิยายเรื่องคนนอก และความเชื่อมั่นทางจริยธรรมของเขาก็แสดงไว้ใน นวนิยาย เรื่องกาฬวิบัติ วรรณกรรม ทั้งสองเรื่องนี้ให้ข้อสรุปอย่างเดียวกัน แต่ต่างกันออกไปในรายละเอียด กล่าวคือในเรื่องคนนอกนั้น สัญลักษณ์ของความยุติธรรมที่มนุษย์ในสังคมกำหนดขึ้น ทำให้นึกถึงความยุติธรรมของพระเจ้าในจักรวาล ส่วนในเรื่อง กาฬวิบัตินั้น ความยุติธรรมของพระเจ้าที่มาในรูปของการโรคทำให้นึกถึงสงครามสมัยใหม่ซึ่งทำลายชีวิตมนุษย์จำนวนมากโดยไม่มีเหตุผล ทั้งสองกรณีนี้ เราไม่อาจแยกความหมายออกจากการเสนอสัญลักษณ์ได้เลย ในทัศนะของกามูสนั้น จักรวาลได้เก็บรักษาสิ่งที่เป็นความประสงค์ร้ายของมนุษย์เอาไว้ และสังคมมนุษย์ก็เก็บรักษาความเฉยเมยของพลังวัตถุไว้ ทัศนะของกามูสที่มีต่อชีวิตสอดคล้องกับภาวะสับสนไร้ความหวังของสังคมของเขาในขณะนั้นสภาพสังคมที่คนต้องทำงานราวกับเครื่องจักร โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับความตายเป็นกิจวัตร ซึ่งนับว่าสงครามเป็นตัวชี้ให้เห็นความไร้เหตุผลของชีวิตได้ดีทีเดียว

ผู้วิจัยศึกษามโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของกามูส เพราะต้องการศึกษามโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลกับจุดมุ่งหมายของชีวิตในจริยศาสตร์ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์

พุทธประวัติซึ่งเป็นตอนที่พระพุทธเจ้ายังทรงเป็นเจ้าชายสิทธัตถะอยู่นั้น โดยเนื้อหาในทางพระพุทธศาสนานั้น ผู้วิจัยคิดว่ามีความหลากหลาย แต่ขอยกเอาเฉพาะที่เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นสถานะต่างๆ ของมนุษย์ที่ปรัชญาอรรถิภาวนิยมกล่าวถึง พระองค์มีทางเลือกวิถีชีวิต ๒ ทางคือ ชีวิต

^๓ กิรติ บุญเชื้อ, ผศ., **ปรัชญาลัทธิอรรถิภาวนิยม**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๑๖๕.

เจ้าชายที่เพียบพร้อมไปทุกสิ่ง และชีวิตที่ออกไปผจญภัยเพื่อแสวงหาสัจธรรม พระองค์ทรงเห็นว่าชีวิตที่มีทุกข์ หนีเกิด แก่ เจ็บและความตายไปไม่พ้น ชีวิตปราศจากคุณค่าและความหมายพระองค์ทรงเลือกทางที่สอง คือการออกเดินทางเพื่อค้นหาสัจธรรมที่จะช่วยให้ชีวิตหลุดพ้นจากสถานะอันไม่พึงปรารถนานี้

ฉะนั้น พระพุทธศาสนา จึงยอมรับว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรี (Free will) และสามารถใช้อำนาจเจตจำนงอันนี้พัฒนาปรับปรุงตนเองที่เรียกว่าสร้างกรรมดี (กุศลกรรม) ซึ่งมีแนวคิดคล้ายคลึงกับแนวคิดของกามูส ที่เชื่อในเสรีภาพของมนุษย์ แต่ความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างจะเป็นเช่นไร ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในบทวิจยต่อไป การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาซึ่งความเข้าใจความหมายของชีวิตและนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการตัดสินใจในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษามโนทัศน์เรื่องความรู้เหตุผลของกามูส
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษามโนทัศน์เรื่องความรู้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูส
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางพุทธจริยศาสตร์
- ๑.๒.๔ เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์มโนทัศน์เรื่องความรู้เหตุผลในจริยศาสตร์ ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษามโนทัศน์เรื่องความรู้เหตุผลของกามูสในงานวรรณกรรม โดยมีขอบเขตการวิจัยด้านเอกสารจากงานวรรณกรรมของกามูสเป็นหลักคือความเรียงเชิงปรัชญาเรื่องตำนานของซีซีฟัส ความตายอันแสนสุข คนนอก กาฬวิบัติ มนุษย์สองหน้า มนุษย์ขบถ มนุษย์คนแรก กาลิกลา รวมทั้งเอกสารอ้างอิงอื่นๆ ทางปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้เหตุผล และ เรื่องความรู้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์เท่านั้น

๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ การไร้ความหมายหรือความไร้สาระ (Absurdity) หมายถึง ความสงสัยของมนุษย์ต่อชีวิตแต่ไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายในความสงสัยนั้นได้ ทั้งยังไม่ลดละความพยายามในการคิดหาคำตอบนั้น

๑.๔.๒ ปรัชญาความรู้เหตุผล (Philosophy of Absurdity) หมายถึง มโนทัศน์เรื่องการไร้ความหมายหรือความไร้สาระ

๑.๔.๓ อัตถิภาวนิยม (Existentialism) หมายถึง แนวคิดทางปรัชญาที่พิจารณาว่าปัจเจกตัวตน ประสบการณ์ของปัจเจกแต่ละคน และความพิเศษอันเป็นหนึ่งเดียวของสิ่งที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกับธรรมชาติของการมีอยู่ของมนุษย์ ปรัชญาแนวนี้โดยทั่วไปจะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในอิสรภาพ และยอมรับในผลสืบเนื่องจากการกระทำของปัจเจก และยังเชื่อว่าปัจเจกจะต้องรับผิดชอบกับทางเลือกที่ได้เลือกไว้ด้วย นักคิดแนวอัตถิภาวนิยมเน้นให้ความสำคัญกับอัตวิสัย (Subjectivity) และมองว่ามนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกที่ไม่ได้มีอะไรพิเศษ และมักเต็มไปด้วยความไม่ชัดเจน

๑.๔.๔ แนวคิดเสรีภาพแบบนิยัตินิยม (Determinism) คือมนุษย์ไม่มีเสรีภาพการตัดสินใจของมนุษย์ใช้หลักกระบวนการทางตรรกวิทยาและการอ้างเหตุผลในการเลือกกระทำสิ่งต่างๆ การตัดสินใจในแต่ละครั้งเกิดขึ้นเพราะมีแรงผลักดัน หรือสาเหตุจูงใจจากสภาพของสิ่งแวดล้อมมาเป็นตัวกำหนด

๑.๔.๕ แนวคิดเสรีภาพแบบอนิยัตินิยม (Indeterminism) คือแนวคิดที่ถือว่ามนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจเลือกได้ โดยอิสระทุกการกระทำของมนุษย์ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นการตัดสินใจเลือกด้วยตัวของมนุษย์เอง

๑.๔.๖ แนวคิดเสรีภาพแบบนิยัตินิยมอย่างอ่อน (Soft determinism) คือแนวคิดที่ถือว่ามนุษย์มีทั้งเสรีภาพบางส่วนและมีทั้งถูกกำหนดมาบางส่วน แนวคิดนี้เชื่อว่าทุกการกระทำมีสาเหตุตามแนวคิดนิยัตินิยมแต่ก็เข้ากันได้กับอนิยัตินิยม เนื่องจากปัจจัยทั้งหลายที่กำหนดการกระทำของมนุษย์เป็นทางเลือกและความต้องการของมนุษย์เอง

๑.๔.๗ จริยศาสตร์ (Ethics) ความหมายที่กล่าวถึงในงานวิจัยฉบับนี้ หมายถึงจริยศาสตร์ปทัสถาน ที่มุ่งแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ แสวงหาเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูก ไม่ถูก ดี ไม่ดี รวมทั้งพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของค่าทางศีลธรรม

๑.๔.๘ พุทธจริยศาสตร์ (Buddhist Ethics) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักการแห่งความประพฤติและวิธีการปฏิบัติของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานและผู้หมดจดจากกิเลส ในวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นกล่าวถึงเกณฑ์ตัดสินทางพุทธจริยศาสตร์ที่มีต่อปรัชญาความไร้เหตุผลของกามูสเท่านั้น

๑.๕ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๑ ในเรื่อง “เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ในทัศนะของ อัลแบร์ กามูส์” ของวันชาติ ชาญ วิจิตร สามารถสรุปได้ว่า ตัวละครที่เป็นตัวแทนแนวความคิดของกามูส์พยายามแสวงหาคุณค่าและความหมายให้แก่ชีวิตของตนเองด้วย เชื่อว่าเป้าหมายของชีวิตคือความสุขอันมีบ่อเกิดของความสุขมาจากการความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจ สำหรับกามูส์เชื่อว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกต้องมีความสัมพันธ์กัน จึงจะก่อให้เกิดความสุขแก่มนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพความสุขมากกว่าปริมาณของความสุข เพราะกามูส์เชื่อว่าหากมนุษย์พบกับความสุขที่แท้จริงเขาก็พร้อมที่จะตายอย่างมีความสุข ซึ่งความสุขที่แท้จริงในทัศนะของกามูส์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้าใจสภาวะของโลกและชีวิตว่าเป็นเช่นไร

ด้วยเหตุนี้คุณค่าและความหมายของชีวิตมนุษย์ จึงมีความสัมพันธ์กับตนเองและสังคมซึ่งเป้าหมายของชีวิตมนุษย์ระดับปัจเจกมีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขต่างๆ คือความไร้สาระสิ่งแวดลอมตามธรรมชาติ เสรีภาพความตาย และเวลาเมื่อตระหนักถึงความจริงที่ว่านี้ มนุษย์ก็จะพบความสุขของตนเองด้วยการใช้เสรีภาพ และความรับผิดชอบในการแสวงหาคุณค่าและความหมายของชีวิตด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นความสุขที่มนุษย์พึงแสวงหาได้ทุกขณะของการดำเนินชีวิต ในขณะที่เดียวกามูส์เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้ดำรงอยู่บนโลกร่วมกับเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ดังนั้น จึงเกิดคำถามตามมาว่ามนุษย์ควรจะใช้ชีวิตอย่างไร เพื่อให้ตนเองและเพื่อนมนุษย์ในสังคมมีความสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ดำรงอยู่ทุกขณะของชีวิต ซึ่งความสุขระดับปัจเจกพัฒนาไปสู่ความสุขระดับสังคม อันเกิดจากการที่มนุษย์ต้องดำรงอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ในสังคมภายใต้ความสัมพันธ์ที่มนุษย์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในทัศนะของกามูส์ความสุขในระดับสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้าใจว่าตัวเองต้องมีความสัมพันธ์กับสังคมด้วยการต่อต้านความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบและมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยการใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุขภายใต้ภราดรภาพ (Fraternity) ระหว่างมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ความสุขที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้าใจสภาวะของโลกและชีวิตโดยการใช้เสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อตนเองแสวงหาความสุขภายใต้ความสัมพันธ์ที่มีต่อตนเองและสังคม ดังนั้นความสุขจึงเป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยของมนุษย์ที่พึงแสวงหาได้ในโลกนี้^๔

๑.๕.๒ ในเรื่อง “ความตายในทัศนะของกามูส์” ของสิริจิตต์ ปันเงิน กล่าวว่าแนวความคิดเกี่ยวกับความตายของกามูส์ แตกต่างจากแนวความคิดเกี่ยวกับความตายที่เป็นกระแสหลักของตะวันตก คือ แนวคิดแบบจิตนิยมและสสารนิยม ขณะที่จิตนิยมเชื่อว่า ความตายคือการเปลี่ยนแปลง

^๔ วันชาติ ชาญวิจิตร, เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ในทัศนะของอัลแบร์ กามูส์, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๓๗๕-๓๗๘.

จากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่งของจิตวิญญาณ สสารนิยมกลับเชื่อว่า ความตายคือการยุติหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ส่วนแห่งชีวิต กามูสไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดทั้งของจิตนิยมและสสารนิยม โดยที่เขามีความคิดว่าความตายตามแนวจิตนิยมมีความหมายเป็นนามธรรมที่ห่างไกลชีวิตจริง ส่วนสสารนิยมก็ทำให้ความตายมีความหมายคับแคบเพียงแต่จำกัดอยู่ในเงื่อนไขทางวัตถุเท่านั้น

ท่าทีที่มนุษย์มีต่อความหมายของความตาย คือมนุษย์แต่ละคนมีเสรีภาพที่สร้างความหมายและให้คุณค่าต่อความตายของตนเอง ความหมายของความตายถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์แต่ละคน ทุกขณะแห่งการดำรงชีวิต มนุษย์แต่ละคนมีเสรีภาพที่จะให้ความหมายแก่ชีวิตและความตายของตัวเอง ความหมายของความตายคือความหมายของชีวิตที่แต่ละคนดำเนินไป รัชชาติของชีวิตคือผลผลิตจากการรับรู้และทำความเข้าใจชีวิตภายใต้เงื่อนไขของความตาย มนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่ที่จะทำให้ชีวิตของตนเองมีความหมายและคุณค่าในเชิงสร้างสรรค์ นั่นคือต้องทำให้ตนเองมีความสุขพร้อมกับสังคมมีความเรียบร้อยเอื้ออาทรต่อกันและกัน^๕

๑.๕.๓ ในเรื่อง “กาลิอุลา” ของกฤษณ์ อนุราช สามารถสรุปได้ว่า ความตายเป็น วัฏจักรที่เที่ยงแท้และแน่นอนของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ กามูสเชื่อว่าเมื่อมนุษย์ตายลง คุณค่าและความหมายของชีวิตเป็นอันสิ้นสุดไปด้วย^๖

๑.๕.๔ ในเรื่อง “วิพากษ์แนวคิดเรื่องเสรีภาพของกามูส” ของรมิดา จุพัฒน์กุล กล่าวว่า แนวคิดเรื่องเสรีภาพของกามูส จัดได้ว่าเป็นแนวคิดเสรีภาพแบบนิยัตินิยมอย่างอ่อน เนื่องจากแนวคิดของกามูสเห็นด้วยที่ว่ามนุษย์มีทั้งเสรีภาพบางส่วน และมีทั้งถูกกำหนดมาบางส่วนธรรมชาติทางกายภาพพันธุกรรมสถานะในจักรวาล และสถานะในสังคมของมนุษย์ ล้วนถูกกำหนดมาแต่มนุษย์ไม่มีเสรีภาพที่จะควบคุมธรรมชาติ และเหตุการณ์ในอดีตให้เป็นไปตามปรารถนา แนวคิดนี้เชื่อว่าทุกการกระทำมีสาเหตุตามแนวคิดนิยัตินิยม แต่ก็เข้ากันได้กับนิยัตินิยมเนื่องจากปัจจัยทั้งหลายที่กำหนดการกระทำของมนุษย์เป็นทางเลือก และความต้องการของมนุษย์เอง ส่วนเสรีภาพของมนุษย์ในทัศนะของกามูสเป็นกระบวนการภายในจิตใจมนุษย์เกิดจากการตระหนักถึงข้อจำกัดและความไร้เหตุผลของชีวิตมนุษย์ จึงสร้างความหมายและคุณค่าให้กับชีวิตตนเองเพื่อความสุขในทุกขณะของการสำนึกและการกระทำ ดังนั้น เสรีภาพของมนุษย์จึงเป็นกระบวนการอันเกิดจากการดำรงชีวิตการตระหนักถึงความมี

^๕ สิริจิตต์ ปันเงิน, “ความตายในทัศนะของกามูส”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๕-๑๑๘.

^๖ กฤษณ์ อนุราช, “บทละครเรื่อง ‘กาลิอุลา’ ของอัลแบร์ต กามูส บทแปลและบทวิเคราะห์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๑-๑๗๓.

อยู่ของชีวิตและความตาย โดยมีอาจหลีกเลี่ยงกับความจริงที่กำลังเผชิญเป็นการใช้เสรีภาพที่เต็มไปด้วยความสุขก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้ชีวิตมีความหมาย

จากการศึกษาข้อมูลเพื่อวิพากษ์โน้ตชนเรื่องความไร้เหตุผลของกามูส ทำให้ทราบว่าทั้งนักคิดแนวนิยัตินิยมและนักคิดแนวอนิยัตินิยมมีข้อโต้แย้งไม่เห็นด้วยกับกามูส ซึ่งในหัวข้อข้อโต้แย้งได้แบ่งข้อตั้ง (Premise) ตามแนวคิดหลักของกามูสไว้สองหัวข้อคือ เรื่องความไร้เหตุผล (Absurd Freedom) และการขบถ (Revolt) กามูสได้วิจารณ์แนวความคิดทางจริยศาสตร์ดั้งเดิมของสังคมที่พยายามกำหนดเป้าหมายของชีวิตไว้อย่างตายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์และบรรทัดฐานทางสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในการกำหนดเป้าหมายของตนเองนั้นมีความชอบธรรมมากน้อยเพียงใด ดังที่กามูสให้ทัศนะว่า การขบถทำให้ชีวิตมีคุณค่าและเป็นการค้นศักดิ์ศรีให้แก่ชีวิตปรัชญาของกามูสได้แสดงออกถึงความรู้สึกจริงใจที่เขามีต่อมนุษย์และความหวังดีในการต่อสู้ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นความศรัทธาที่เกิดขึ้น (Leap of Faith) โดยไม่จำเป็นต้องมีพระเจ้าหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ของสังคม ในเมื่อชีวิตเป็นของมนุษย์แต่ละคนและเขามีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในอันที่จะจัดการกับชีวิตของเขาเองโดยไม่ต้องกลัวเกรงต่ออำนาจใดๆ แม้แต่พระเจ้า^๗

๑.๕.๕ ในเรื่อง “Words of Wisdom” ของกาเรทเซาท์เวล กล่าวว่า ดังนั้น ถ้ากล่าวในทางปรัชญาแล้ว ชีวิตนี้มีความหมายหรือไม่ เหนือกว่าภารกิจของซีซีฟุสนั้น ช่างไร้ ความหมายและแม้ว่าภารกิจนั้นดูเหมือนเสร็จแล้ว แต่ในที่สุดก็ต้องเริ่มต้นใหม่ อย่างไรก็ตาม ความไร้จุดหมายแตกต่างกับความ ไร้ความหมาย ความไร้จุดหมายเป็นความไร้ทิศทาง ปล่อยให้เป็นไปตามสิ่งแวดล้อม ไม่ตัดสินใจเลือกกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความไร้ความหมายเป็นความไม่มีสาระ แต่อาจมีจุดหมายได้ ภารกิจของซีซีฟุส จุติหมายคือกลิ้งหินขึ้นไปบนยอดเขา แต่มันเป็นภารกิจที่ไม่มี ความหมาย ไม่มีแก่นสาร นี่คือนิยามของกามูสที่ต้องการจะเน้น เพราะว่าความยอมรับความไร้แก่นสารเป็นหนทางเดียวเท่านั้นในการก้าวขึ้นสู่ปรัชญาในขั้นสูงต่อไป ถ้าเราสามารถพิชิตความผิดหวังและความหมดหวัง หลีกเลียงความหวังและความฝันที่เป็นเพียงภาพลวงตาเราก็จะได้รับความชัดเจนและความแข็งแกร่ง สามารถตัดสินใจเลือกและให้ความหมายด้วยตัวเราเอง ดังในตอนจบของ เออดิปุสที่ตัดสินใจลงโทษความผิดพลาดอย่างมหันต์ของตน ด้วยการควักลูกนิยน์ตาทั้งสองข้างของตนออกแล้วเนรเทศตนเองออกจากรนครธีบส์ แต่ยังคงยอมรับในสิ่งที่เขาเลือกและดำเนินอันไร้แก่นสาร ของเขา ทำไมเราจึงสรุปไม่ได้ว่า

^๗ รมิดา จุพัฒน์กุล, “วิพากษ์แนวคิดเรื่องเสรีภาพของกามูส”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓๘-๔๓.

ถึงแม้ว่าชีวิตของเราจะไร้แก่นสารและสิ่งต่างๆ ที่เราต้องทนในชีวิตนั้น อย่างไรก็ตามทุกอย่างที่ผ่านมานั้นดีแล้ว^๘

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีประเด็นงานวิจัยที่ได้ศึกษาแนวคิดของกามูส เช่น เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ เสรีภาพ และความตาย โดยเน้นศึกษาผ่านงานวรรณกรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของกามูสในฉบับนี้ สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ นอกจากจะศึกษาวิจัยมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของกามูสอย่างละเอียดแล้ว ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของนักปรัชญาบางท่าน รวมทั้งยังศึกษาเรื่องมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูส ตลอดจนศึกษามโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์ ตามลำดับ กามูสได้ถ่ายทอดผ่านงานวรรณกรรมหลายประเภท โดยเฉพาะนวนิยาย และความเรียงเชิงปรัชญา การวิจัยฉบับนี้จะทำให้เกิดความตระหนักรู้ในการสร้างความหมายและการให้คุณค่ากับชีวิตของตนเอง

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารทั้งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตำราที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) เพื่อชี้ให้เห็นมโนทัศน์เรื่องปรัชญาความไร้เหตุผลของกามูส วิเคราะห์มโนทัศน์เรื่องปรัชญาความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูส วิเคราะห์และวิพากษ์มโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์ และสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๗.๑ ทำให้ทราบมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลของกามูส
- ๑.๗.๒ ทำให้ทราบมโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูส
- ๑.๗.๓ ทำให้ทราบการวิเคราะห์และวิพากษ์มโนทัศน์เรื่องความไร้เหตุผลในจริยศาสตร์ของกามูสตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์
- ๑.๗.๔ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยงานของกามูสจะใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าทางมนุษยศาสตร์ต่อไป

^๘ Gareth Southwell, *Words of Wisdom*, (London: Quercus Publishing Plc, 2010): p. 288.